

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/140345,Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-Odwolane-uroczystosci-w-Gruszowie.html>
19.04.2024, 18:17

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów. Odwołane uroczystości w Gruszowie

Z powodu sytuacji epidemiologicznej odwołano uroczystości, które miały się odbyć 24 marca 2021 r., w Narodowym Dniu Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, w Gruszowie (gm. Raciechowice, pow. myślenicki). Głaz poświęcony Anieli i Franciszkowi Szewczykom zostanie odsłonięty w innym terminie.

W miejscowości Gruszów, w niewielkim domu naprzeciwko kapliczki mieszkali Aniela i Franciszek Szewczyk wraz z trójką dzieci. Jesienią 1941 r. poprosiła ich o pomoc czteroosobowa żydowska rodzina Goldbergów: Jerzy i Giza oraz dwójka dzieci – Lilka i Jan. Rodzina Szewczyków miała świadomość kar grożących ze strony Niemców, mimo to postanowiła pomóc potrzebującym.

W specjalnie ocieplanym spichrzu obok domu Szewczyków żydowska rodzina była przechowywana i żywność przez prawie rok. Gdy Goldbergom udało się załatwić fałszywe dokumenty, wyjechali do Bochni. Ich wyprawka nie zakończyła jednak akcji pomagania Żydom przez dzielną rodzinę z Gruszowa. Wkrótce po wyjeździe Goldbergów Szewczykwie przez kilka miesięcy ukrywali trzy osoby z innej żydowskiej rodziny – Federgrün (Marię Federgrün, jej brata oraz siostrzenicę Milkę Minzer). Wszyscy oni przeżyli wojnę.

Jerzy Goldberg zmarł w Bochni śmiercią naturalną. Żydowska rodzina przeniosła się wtedy do Krakowa, gdzie również znalazła bezpieczne schronienie.

Syn Jan Goldberg-Kruczkowski pod ps. „Domeyko” został żołnierzem Armii Krajowej. Zginął w walce z Niemcami 22 października 1944 r. Matka wraz z córką doczekała szczęśliwie zakończenia wojny. Obie wyjechały do Francji. W 1997 r. o przyznanie tytułu Sprawiedliwi wśród Narodów Świata dla rodziny Szewczyków wystąpiła najmłodsza córka Goldbergów. Świadectwo o pomocy otrzymanej od rodziny Szewczyków złożyła po wojnie także Maria z d. Federgrün oraz jej siostra, matka Milki, Paulina z d. Federgrün.

W 1997 r. małżeństwo Szewczyków otrzymało tytuł Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Zaszczytnym wyróżnieniem uhonorowany został także ich najstarszy syn, Józef. Pomnik w Gruszowie współfinansował IPN.